



HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

**ERASMUS+ PROJEKTI AGENDA RAAMES
LÄBIVIIDUD SEMINARIDE
“KOHALIK OMAVALITSUS KUI PARTNER TÄISKASVANUTE
ÕPPIMISE TOETAMISEL”**

**TAGASISIDE ANALÜÜS
2021. A**

**Mai Timmi
Heleriin Jõesalu**

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union



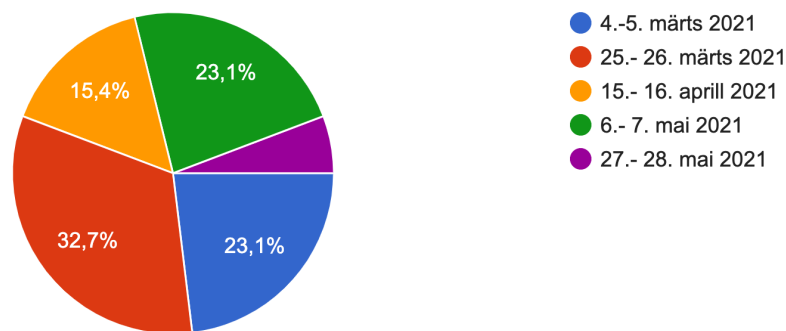
2021. aasta I poolel viis Kasvulava OÜ koostöös ANDRASega läbi viis kahepäevast seminari kohalike omavalitsuste haridus- ja sotsiaalvaldkonna spetsialistidele. Seminarid toimusid virtuaalselt. Käesolevaga on esitatud kokkuvõtte laekunud tagasisidest seminaridele.

Kokku võttis seminaridest osa 206 inimest, kellest 116 osalejat olid kohalikest omavalitsustest. Kokku olid osalejad 66 omavalitsusest.

Tagasisideküsitlusele laekus 53 vastust. Kõige rohkem vastajaid oli 25. - 26. märtsil toimunud seminarile, 32,7% kõigist vastanutest (ehk 17), järgnesid 4. - 5. märtsi ja 6. - 7. mai seminarid (23,1% kõigist vastanutest ehk 12 vastanut), 15. - 16. aprilli toimunud seminar (15,4% ehk 8 vastanut) ning kõige tagasihoidlikumalt on tagasisidet andnud viimasel, 27. - 28. mail toimunud seminaril osalejad (5,8% ehk 3 vastanut).

Palun märki, millisel arendusseminaril Sa osalesid?

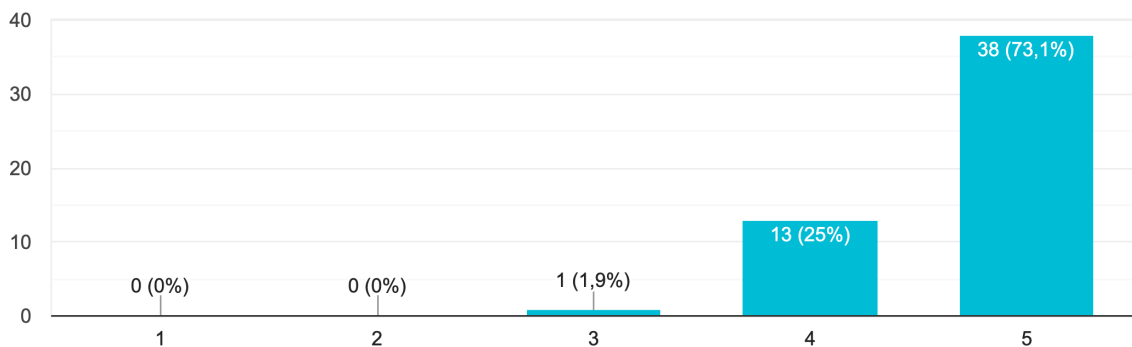
52 vastust



Üldine hinnang seminaridele oli hea või väga hea (5 palli skaalal, kus hinnang 5 tähistas “väga kasulik” ja hinnang 1 “ei olnud kasulik”).

1. Milline on Sinu üldine hinnang seminarile?

52 vastust



Osalejatel oli võimalus täpsustada oma hinnanguid ka sõnalise selgitusega:

- Inspireeriv
- Oma maakonnast jäi puudu sotsiaalvaldkonna esindaja panus. Samas olen palutud täiskasvanuhariduse esindajana sotsiaalvaldkonna arengukava arutelule st võrgustikutöö jätkub teiste töövormide kaudu ja seminari infot (sh statistilist) saab kasutada võrdlusena sotsiaalosalakonna vaatele.
- Eriti oluline oli, et läheneti statistiliste andmete läbi TKH teemadele! See oli silmiavav ja värskendav õppimine!
- Sain uut infot ja võimaluse kohtuda eri valdkonna spetsialistidega erinevatest Eesti piirkondadest.
- Palju huvitavat ja silmi avavat teavet
- Usun, et kes huvitatud inimesed said kasulikku infot ja inspiratsiooni.
- Väga sisutihe ja praktilisi nõuandeid andev
- Mõtted omas peas said selgemaks, mis kõik mahub mõiste - täiskasvanute õppimine - alla.
- Mõni teema kõnetas rohkem, mõni vähem, aga see oli hea, et oli sedavõrd mitmekesine
- Mulle väga meeldis kokku saada, kuulata ja kaasa rääkida koos teistega. Sellised nn helikoptervaate seminarid on väga vajalikud, laiendavad silmaringi, saab teadlikumaks, is erinevas maakonnas toimub ja mida üldisemat planeeritakse.
- Hea, toetustuse tunne tekkis. Minu ettepanek on, et kaasata isegi rohkem hardisuvaldkonna inimesi sellsesse seminarile.
- Veebis on raske sellist seminari läbi viia, aga korraldajad ja moderaatorid + tehniline tugi tõestasid, et kõik on võimalik.
- Väga asjakohane, sisukad ettekanded, huvitavad ja vajalikud töötoad ja ülesanded.
- Hea, et teema on käsitlemisel
- Väga hariv ja õpetlik töö andmebaasidega. Tulevikusuunad - avardab silmi ja kinnitab ikka ja jälle, et õppimine on üks loomulik osa elust
- Ma ei teadnud midagi Haridusilmast, see oli väga vajalik teadmine. Statistika andmebaasi olen ikka kasutanud, kuid naid mõned head nipid
- Hästi läbiviidid ja hästi läbi mõeldud
- Sujuv ja head ettekanded. Vahvad tööriistad edasiseks mõttearenduseks.
- Kuna täiskasvanuharidus on minu töölaua uus teema, siis pigem räägiti juba tasemel, kust rohkem oli saada nendel, kes on teemaga kursis. Ootas rohkem praktilisi näpunäiteid, kuidas KOVi tasandil teemaga tegeleda, kust täpselt statistilisi andmeid leida jmt.

- Sai palju teoreetilist kui ka praktilisi teadmisi juurde. Plussiks ka hea korraldus.
- KOV vaates on teema üsna tagasihoidlik, kindlasti peab selle valdkonna julgemalt lauale tooma.
- Praktilised ülesanded
- Atraktiivselt ülesehitatud ja igati kaasav.
- Teemad ei olnud minu jaoks uued ja paljude asjadega kohtadel ka tegeletakse
- Minul oli huvitav ja seminar pakkus palju kasulikku infot ning mõtteid.
- Sain uusi teadmisi ja värsket infot. Sain uusi tööriistu (andmete kogumine). Uued kontaktid, võrgustikuliikmed.
- Palju huvitavaid mõtteid ettekannetest, korraldus oli väga hea, sujuv
- Seminar oli hästi korraldatud, intrigeeriv, inspireeriv, kaasa mõtlema panev. Kaasatud olid põnevad esinejad, kelle kogemuse najalt ise edasi liikuda.
- Olid praktilised tegevused ja kasulikud kuulamised praktikutelt.
- Otsene kasu: lähem tutvus statistika andmebaasiga ja kontakt kahe oma maakonna KOViga, kes varem pole võrgustikus osalenud.
- Hea seminari ülesehitus, huvitavad kõnelejad, asjalik ja tõine.
- Mulle meeldis, et sai süüvida numbritesse, kuulata sisukaid ettekandeid ja omavahel arutada!
- Sain mitmeid kasulikke teadmisi kuidas kaasata vanusegruppi 19-24, kellel on jäänud õpingud poolelita 19-24 vanusegruppi, kellel on õppimine jäänud pooleli
- Hästi esitatud asjakohased teemad, hea tehniline lahendus, tublid moderaatorid. Sain teada asju, mida varem ei teadnud.
- Sain jälle juurde tükikese terviku tunnetust KOV-ide tasandil
- Andis uusi teadmisi ja pakkus mõtlemisainet
- Praktilised tegevused olid seotud ka päriselu vajadustega ja panid pingutama
- Sisukas ja sai praktilisi juhiseid andmebaasidega töötamiseks.
- Inspireeriv - lükkas mõtted uuesti käima. Sai üle väga pika aja jälle kolleegidega arutada ühiseid teemasid - kontakt on nii oluline praegu.
- Palju häid mõtteid, sain tuttavaks ka oma maakonna uute KOV-ide ametnikega.
- Põnevad ettekanded ja grupi arutelud.
- Oli väga vajalik "värskenduskuur", mis puudutab täiskasvanute haridusteemat.
- Head ettekanded, põnevad töötoad, üksteise rikastamine, inspiratsioon

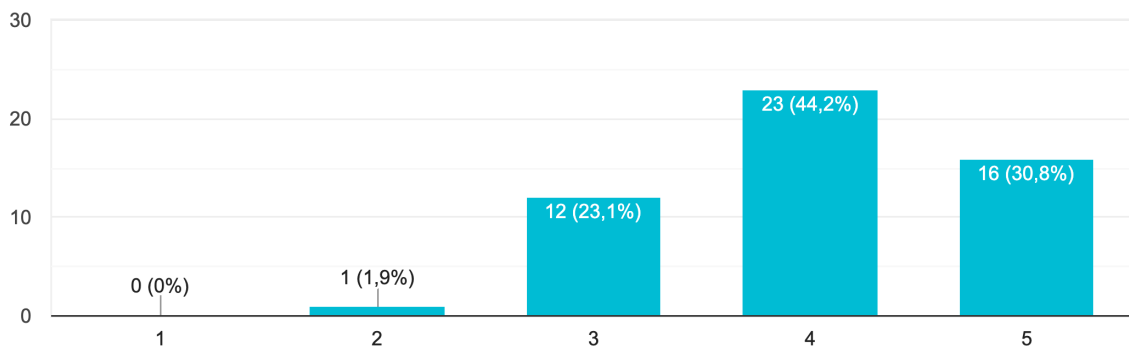
- Visoon ja statistiline vaade valdkonna arengust, põnevad väga hästi ettevalmistatud, haaravad ettekanded
- Sai väga hea ülevaate ja seda põnevas vormis täiskasvanuhariduse probleemidest . Lisaks veel ka praktilisi oskusi.

- Statistika kasutamise koolituseosa oli tõeliselt pilti avardav. Ma enam ei pelga andmebaasi kasutada hea

Kuna tegemist oli veebiseminaridega, kus osalejate tähelepanu on küllaltki lihtne kaduma, siis oli tagasisides püstitatud ka küsimus osalejate enda panuse kohta. Antud küsimus annab selgema indikatsiooni, mil määral osalejad keskendusid ja võtsid aega seminaril osalemiseks, teemasse süvenemiseks. Oluline on siinkohal märkida ka seda, et korraldajatena oli meil palve vastata tagasiside küsitlusele vaid neil osalejatel, kes osalesid vähemalt 80% ulatuses seminaril. Väga vähese ja episoodilise osaluse korral ei ole tagasiside arvestatav. Veebikeskkond seab väljakutsed korraldusele ning osalejate kaasamisele - osalejate hoidmine teisel pool ekraani aktiivsena on keeruline.

2. Kuidas hindad enda panust osalemisel?

52 vastust



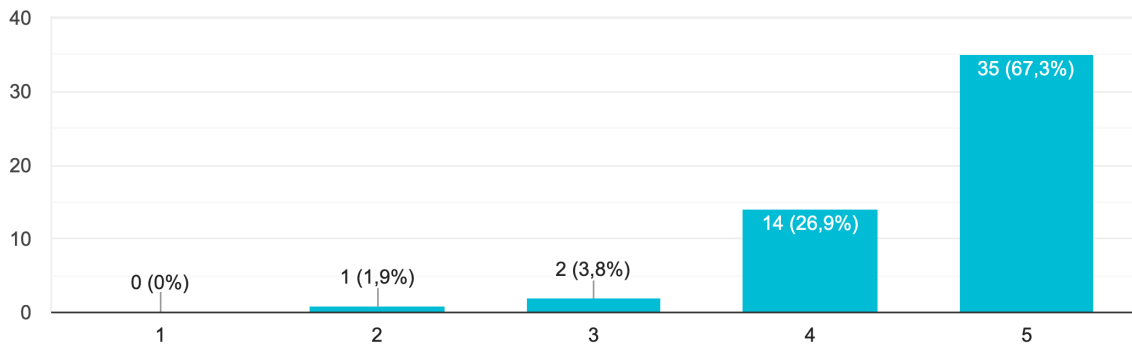
Vabade vastustena toodi esile ikka seda, et "tööülesanded ei võimaldanud osaleda täies mahus". Aktiivse osaluse kinnitamiseks tõid osalejad välja, et töötoad toimivad ja seal töötati tõhusalt kaasa.

Seminari kavas oli praktiline töötuba, mis keskendus andmetöötlemisele ja avalike andmebaaside (Statistika andmebaas, Haridussilm) võimalustele täiskasvanud õppijatega

seotud andmete osas. Tagasiside küsitluses küsisime eraldi ka selle töötoa kohta, mõistmaks, milliseks hindasid osalejad selle töötoa vajalikkust ja kasulikkust.

3. Kuidas hindad andmeanalüüsi töötoa praktilist väärtust enda igapäevatöö tegemisel? (Anu Tõnurist)

52 vastust



Kokkuvõttes saab välja tuua, et töötoa praktilist väärtust hinnati väga kõrgelt.

- Praktilised ülesanded õpetasid vahetult andmebaase kasutama ja erinevaid näitajaid võrdlema
- Väga praktiline ja kasulik
- On oluline oskus leida tõenduspõhiseid andmeid! See annab sisu arvamustele ja faktidele!
- Täna on palju andmeid juba olemas, probleemiks on kuidas need vajalikul hetkel üles leida.
- Kasulik teadmine andmepankade kasutamisest, aga iga päev ilmselt kasutama ei hakka
- Ma küll tean kõiki neid baasandmeid ja ka seda, kust infot leida aga ikkagi oli hea harjutada ise andmete filtreerimist.
- Sain uusi töövõtteid
- Palju infot on võimalik teda saada, kui jaguks aega andmebaasides "tuhnida".
- Olin tuttav eelmise HaridusSilma versiooniga ja uuega polnud veel kohanenud, need praktilised ülesanded aitasid
- Oluline informatsioon, ka seetõttu, et selgitused tulid juurde, saime aru, kus on nn vead, kuidas andmeid lugeda ning alati peab teadama taustainfot.
- Tundsin, et see on minu jaoks pisut avastamata maailm. Oleksin süvenemiseks rohkem aega vajanud, aga nüüd on ots käes ja edasine on kõik enda teha. :)

- Sellised andmed on olulised üles leida, andmetelt lähtub analüüs ja siis tegutsemine.
- Tuletas meelde, et tark on oma arvamust faktidega toetada
- Mulle väga meeldis ja pani mõtte liikuma - oma valla profiili koostamine
- Just Anu käest sain mõned vajalikud nipid ja asjad, mida enne ei osanud kasutada
- Faktid ja numbrid kõnelevad :)
- Praktiliste ülesannete käigus oli tore õppida andmeid otsima.
- Ootas, et näidataks ette, kust täpselt missuguseid andmeid leiab, aga pidime ikka oma peaga hakkama katsetama.
- Siiani ei ole vaja olnud kasutada, nüüd hakkab kasutama.
- Kasulik info, andmetest kõik algab.
- Sai palju häid näpunäiteid
- Ise läbitegemine julgustab edaspidi keskkondi kasutama
- Uuendatud keskkonnad ja analüütiku näpunäited langesid viljakasse pinda.
- Andmed on olulised edasise töö planeerimiseks
- Kasu oli just vihjetest, selle kaudu sain hiljem iseseisvalt proovida.
- Tuleb väga kasuks ja oli hea asjatundja pilgu all läbi teha ja ise proovida.
- Huvitav ja kasulik info

- On väga vajalik, aga ma seekord ei osalenud. Andmeid olen kasutanud varem ja jätkan kasutamist.
- Kõik ei õnnestunud ja osad andmed jäid saamata
- See on teema, mis vajab tähelepanu, aga mis tihti jääb tagaplaanile
- Haridussilm oli tuttav aga statistikaameti andmebaas mitte. Täitsa juhuslikult sai ka päris palju õpetust exelis andmetega töötamise kohta.
- Andmed on ülitähtsad olukorra kaardistamisel ja edasiste tegevuste planeerimisel.
- Faktid toeks otsuste tegemisel
- Mulle Anu väga meeldis. Uuenenud Haridussilm oli minu jaoks uus, saan edasipidi kasutada andmeallikana ka seda portaali. Statistikaameti andmebaasiga oli kursis, sest see on igapäevatöö tegemisel juba kasutusel.
- Erinevate mõõdikute leidmine ja statistiliste andmetega töötamine saab kindlasti olema üks osa minu tööst, mil määral seda praegu ei tea.
- Oli väga hea teave ja igati kasulik
- Saime teada, kust andmeid leida, kuidas andmebaasidega töötada, kuid sügavam andmeanalüüs ja järelendus on ilmselt järgmine teema.
- Siiani ei ole kasutanud, nüüd oskan otsida ja kasutada andmeid
- Polnud eelnevalt antud keskkondi kasutanud. Väga põnev oli. Edaspidi kasutan andmebaasi kindlasti.

- Kasulikud teadmised ja oskused
- Ma olen kasutanud ainult statistikaameti andmebaase, Haridussilm oli minu jaoks uus (teadsin olemasolust, kuid polnud varem sealt andmeid võtnud). Kindlasti kasutan ise ja püüan ka teisi kasutama suunata.
- Asjalik arutelu ja kogemuste vahetamine
- Igapäevatoos ei ole vajalik, aga hindan väga oskust, seda osata tema, kui vajadus tekib.
- Hea ja ülevaatlik, vajalik temaatika
- On, mida edasi mõelda.
- Tundsin küll andmebaase, aga nii täpseid otsinguid ei oleks osanud kohe leida ja teha.
- Ajakohased faktid on alati mõjusad

Veel uurisime osalejatelt, milliseid teemasid soovitakse edaspidi täiskasvanuhariduse valdkonnast rohkem kuulda, millesse süveneda. Alljärgnevalt on toodud välja need teemad, mis eelkõige puudutavad kohalike omavalitsusi:

1) tajutakse tugevat vajadust kohalikes omavalitsustes toimivate praktikate järele täiskasvanute õppimise toetamisel.

- *Võib olla võiks olla mingi kellegi parim praktika näide selle kohta, kuidas TKH võrgustik kuskil maakonnas suurepäraselt töötab. Ehk siis see küsimus ikkagi, et kuidas siis täpsemalt panna neid erinevaid osapooli koostööle?*
- *Teada saada veel teiste häid praktikaid.*
- *Kuulaks headest praktikatest KOV-des.*
- *Praktikaid ja kogemusi täiskasvanuhariduse toetamisest ja arendamistest*

2) Palju räägitakse koostöö tegemisest, võrgustikutööst. Ent see on eraldi töö, mis vajab põhjalikku lähenemist ja süvenemist. Sageli ei osata tõhusalt seda teha ja ootus on erinevate toimivate võrgustikutöö mudelite järele

- *Võrgustikutöö kogemusi*
- *Toimivad täiskasvanuhariduse võrgustikumudeli näited (teiste riikide häid näiteid)*
- *Kuidas ikkagi teha ja kellega teha võrgustikutööd, et saada õppima põhiharidusega täiskasvanud. Koostöö erinevate valdkondade, organisatsioonide vahel.*
- *Võrgustikutöö ja selle punumine/hoidmine.*
- *Teadliku täiskasvanuhariduse võrgustiku töö omavalitsuses: kes ja kuidas tegusteb, mis on tulemus ja kuidas vastutus jaotada*
- *Võrgustikutöö; millised on võimalused raha taotlemiseks projektide elluviimiseks; kuidas jõuda nendeni, kes tegelikult vajaksid abi aga arvavad, et nad ei vaja.*
- *Koostöö KOV-idega, ESF-i jm projektide võimalused.*

- *Kogukonnapõhiselt täiskasvanuharidusele kaasa aitamine.*

3) Jätkuvalt on aktuaalne täiskasvanute õppima motiveerimine ja õppimisest kõrvale jäänud õppijate õppimise juurde tagasi toomine

- *Kuidas leida üles ja toimetada nõ madala haridustasemega lapsevanematega.*
- *Kuidas motiveerida täiskasvanuid õppima?*
- *Kuidas jõuda nende täiskasvanuteni, kel on vastumeelne uuesti haridusteele astumine.*
- *Kuidas saada inimene mugavustsoonist välja? Kuifdas panna inimene mõtlema või mõtet suunata, et haridus tagab talle parema ja huvitavama elu?*
- *kuidas motiveerida hariduseta inimesi edasi õppima, mis "präänikud" töötavad*

4) Olulise vajadusena on tõstatunud seminaril osalejate vaadetes ka sellised täiskasvanu õppe sihtrühmad nagu erivajadustega täiskasvanud ja eakad

- *Erivajadusega inimeste elukestev haridus. Milline on meie laiem pilt? Kas pärast kohustusliku haridustee läbimist jätkab ka erivajadusega inimene õppimist kogu elu vältel või saab temast lihtsalt sotsiaalasutuse klient, kellele tagatakse järelevalve ja hooldus.*
- *Eakate õppe võimalused, kuidas neid motiveerida õppima.*

5) Esile on toodud ka laiem vajadus täiskasvanuhariduse teemadega kursis olla

- *Erinevate ühiskonnagruppide kaasamisest ja mõjust õppimisel ja õpetamisel kogu elukaare ulatuses.*
- *Trendid*

Palusime osalejatel vastata ka oma plaanide osas edasitegutsemise kohta. Osalejate vastuseid analüüvides võib tuua välja järgmised teemad, mille osas peamiselt seminari raames edasisi tegevusi kavandatakse:

- 1) kõige enam soovivad osalejad töötada edasi **SÜSTEEMSE KOOSTÖÖ JA VÕRGUSTIKUTÖÖ LOOMISEGA ERINEVATE OSAPOOLTE VAHEL**. Siin mainiti koostööd nii kohalike omavalitsuste sees (erinevate osakondade vahel) kui ka allasutuste ja teiste koostööpartneritega (Töötukassa). Märkimisväärne on, et rõhutati koostöö osas konkreetsete tegevusplaanide ja kokkulepete olulisust, toimivat ja selget rollijaotust.
- 2) teise olulise teemana edasitegutsemise osas rõhutati **ANDMETE KASUTAMISE OLULISUST OMA TÖÖS**. Väärtustati andmete kogumise teemat ning selle raames saadud kogemusi, teadmisi, oskusi, et edaspidi oma sõnumeid selgemalt värske statistikaga toetada.

- 3) veel peeti oluliseks edaspidi **TÄPSUSTADA STRATEEGILIST VAADET**. Arengukava dokumentide ülevaatamine ja täiskasvanutele kui sihtrühmale tähelepanu pööramine.
- 4) järgmisena tõsteti esile **KOMMUNIKATSIOONI TÕHUSTAMISE VAJADUST**, mis hõlmaks erinevate olemasolevate tegevuste kajastamist õppimise prisma läbi ning töötamist teadlikkuse tõstmise ja hoiakute muutmise suunas.
- 5) toodi välja ka seda, et seminarid andsid ideid **ARENDUSTEgevuste, EDASISTE PROJEKTIDE OSAS**, et muuta täiskasvanuhariduse käsitlemine mitmekesisemaks, korraldada põnevaid sündmusi TÕN-i raames jne.

Järeldused

Analüüsid tagasisidet ning kogedes vahetult kõigil viiel seminaril toimunut, võib välja tuua järgmised olulised järeldused:

- seminarid oma ülesehituselt toimusid ja vastasid püstitatud eesmärgile, milleks oli läbi ühiskondlike trendide ja statistiliste näitajate teadvustamise toetada elukestva õppe mõtteviisi kujunemist ning pakkuda tööriistu täiskasvanud õppijate vajaduste ja õppimisvõimaluste analüüsimiseks oma piirkonnas;
- seminaridele laekunud tagasiside oli positiivne ja toetav, esinejaid hinnati kõrgelt, edasiseks tegutsemiseks saadud ideed olid ootuspärased ja olid kooskõlas seminari käigus edastatud põhisõnumitega;
- veebiformaadis toimunud seminaridel ei ole võimalik kõiki osalejaid hoida kaasatuna kahepäevase seminari vältel kogu ulatuses. Osalejad on sageli ühenduses ühistest tööruumidest, mis ei võimaldanud osaleda maksimaalselt, samuti täideti samaaegselt tööülesandeid, mis takistab seminari käigus edastatavate põhisõnumite vastuvõtmist;
- meetoodilist ülesehitust seminaridel võib pidada toimivaks. Praktilised ülesanded ja tegevused haarasid osalejaid aktiivselt kaasa, väiksemates aruteludes osaleti aktiivsemalt kui suures aruteluruumis.

Ettepanekud ja mõtted edasiste tegevuste osas:

- Tänapäevaks paistab selgelt silma kohalike omavalitsuste erinev tase mõistmaks täiskasvanute õppimise toetamise vajadust kohalike omavalitsuste tasandil. Senised teavitustegevused ja ühiskonnas toimuvad muutused on tõstnud teadlikkust üsna hästi. On selgelt tajuda valmisolekut liikuda edasi toimivate **praktikate loomise suunas**, ka osalejatelt laekus üha enam "kuidas"- küsimusi ehk kuidas päriselt siis

need head mõtted tööle panna. Mudeleid ja praktikaid saab toetada kohalikes omavalitsustes erineva nurga alt ja lähtuvalt nende vajadustest, näiteks ühe reaalse vajadusena kõlas i kohalike omavalitsuste ülene koostööd põhihariduseta noorte õppimise juurde toomiseks maapiirkondades, kasutades selleks põimõpet.

- Tähelepanu vajab **strateegilise vaate kujundamine** elukestva õppe, sealhulgas täiskasvanute õppe toetamise osas ja **KOV-i ressursside kaardistamine**. Ilmnes, et KOVid ei teadvusta alati, et toetavad muuhulgas ka täiskasvanute õppimisvõimalusi. Näide 1: KOV peab üleval muusikakooli lastele ja noortele huvihariduse pakkumise eesmärgil. Muusikakoolis korraldatakse õpet aga ka täiskasvanutele. Näide 2: KOV jagab MTÜdele toetust, kuid ei sea õppimisvõimaluste loomist prioriteetseks tegevuseks, kuid tõenäoliselt paljud projektid neid siiski loovad. Näide 3: KOV toetab kultuuritegevust, millest osa on seotud ka mitteformaalse õppega. Näide 4: KOV-i hallata on noortekeskused, kuid nende personali ei rakendata teadlikult ja eesmärgipäraselt vanemaealiste noorte tagasi õppesse suunamise toetamisel.
 - Selgema strateegilise vaate loomine inimese õppimise toetamisest üle elu kaare loob eeldused ka KOVide sees töö paremaks korraldamiseks. Oluline on suurendada koostööd haridus-, sotsiaal- ja kultuurivaldkonna vahel.
 - Selgema strateegilise vaate loomine loob ka eeldused vajaliku võrgustikutöö ellukutsumiseks ja töös hoidmiseks.
- Veel kõlas päris sageli märksõnu **süsteemsema infovahetuse korraldamiseks**. Ühe mõttena võib kaaluda infopakettide koostamist kohalike omavalitsuste kanalites jagamiseks. Näiteks ANDRAS paneb süsteemselt ja regulaarselt kokku infot (õpingute jätkamise teemad; tugimeetmed; tunnustamised jmt õppimisvõimalused, paindlike õpiteede lood ja kogemused vmt) kogu aasta jooksul ja edastab kohalikele omavalitsustele nende kanalites jagamiseks. See võimaldaks kujundada välja harjumust nende teemade kajastamiseks ja ehk edaspidi võtavad ka kohalikud omavalitsused rohkem initsiatiivi.
- Seminaride raames kerkinud arutelude tulemusena võib välja tuua järgmised olulised sihtrühmad, kelle toetamine õppimise vaates vajab kohalikes omavalitsustes suuremat tähelepanu:
 - noorte täiskasvanute õpiteel püsimise toetamine;
 - madalama haridustasemega väikelaste vanemate kui sihtrühmaga tegelemine (nende õpimotivatsiooni toetamine, poolelijäänud õpingute jätkamisele suunamine jne);
 - haridusliku erivajadusega õppijatega tegelemine (erivajadusega lapsest saab ühel hetkel täiskasvanu), erivajadustega noortele elukestva õppe võimaluste tagamine;
 - vanemaealiste õppimisvõimaluste toetamine ja kaasamine tööhõivesse/ kogukonna tegevusse.